

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

DECIZII RELEVANTE
ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE
2007–2010

Universul Juridic
București
-2011-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2011, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Decizii relevante ale Curții Constituționale : 2007-2010 / București :

Universul Juridic, 2011

Index

ISBN 978-973-127-563-5

351.95(498)(094.9)

REDAȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.665**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

COMENZI ON-LINE,

CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

Cuvânt înainte

În cele aproape două decenii de existență, Curtea Constituțională, prin deciziile sale, a asigurat promovarea și respectarea în România a normelor și valorilor consacrate la nivel european sau global.

Exercițiul democratic, protecția drepturilor omului au devenit reflexe ale societății românești și, în primul rând, ale actului de justiție. Ele reprezintă un domeniu extrem de vast și deloc facil, mai ales că respectarea lor este o obligație care revine într-o măsură mai mult sau mai puțin evidentă tuturor instituțiilor statului.

Capitolul drepturilor omului ocupă locul cel mai important, atât prin esența lor, cât și prin aceea că respectarea acestor drepturi constituie un criteriu politic de integrare în sistemul dreptului european.

Putem afirma că în prezent România are capacitatea instituțională internă de a aprofunda încorporarea valorilor europene la toate nivelurile, de la cetățean și societatea civilă, la administrație și justiție.

O problemă extrem de importantă care se pune în prezent cu deosebită acuitate în teoria și practica judecătorească este cea a aplicării, în temeiul Constituției, a principiului supremației normelor Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale asupra dreptului intern.

Supremația dreptului european se răsfrânge în egală măsură și în domeniul dreptului și contenciosului constituțional, așadar și în jurisprudența Curții Constituționale, care, în motivarea deciziilor sale, se referă constant la hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului, pronunțate de curând sau cu decenii în urmă.

Mai trebuie subliniat că în deciziile instanței constituționale s-au receptat pentru prima dată Convenția europeană și practica instanței de la Strasbourg. Din acest punct de vedere, Curtea Constituțională este primul și cel mai important actor, pionerul integrării juridice europene. Este o realitate de necontestat, care nu poate fi ignorată de instituțiile statului și, în special, de instanțele judecătorești, ținute să respecte caracterul general obligatoriu al deciziilor instanței de contencios constituțional.

Prezentul volum se dorește a fi o continuare și – de ce nu? – chiar o dezvoltare, sperăm așteptată cu interes, a culegerilor conținând deciziile de constatare a neconstituționalității unor legi, ordonanțe sau a unor prevederi din legi și ordonanțe, publicate în anii trecuți, dar care, din păcate, s-au oprit la anul 2006.

Curtea Constituțională a României revine, așadar, în peisajul editorial românesc, propunând celor interesați o culegere inedită care cuprinde o serie de decizii de referință (deopotrivă de admitere și, respectiv, de respingere), pronunțate în perioada 2007 – 2010, decizii care sunt cu adevărat relevante, atât pentru activitatea Curții, cât și pentru cei chemați să elaboreze acte normative, să vegheze la respectarea acestora și/sau să asigure aplicarea lor corectă, în deplin acord cu dispozițiile Legii fundamentale și ale reglementărilor internaționale pe care statul nostru și le-a asumat.

Colectivul redacțional a apreciat că poziționarea deciziilor în volum după rigorile unei duble ordonări (pe domenii și cronologic) va putea facilita căutarea și identificarea rapidă a

DECIZIA Nr. 147 din 21 februarie 2007
referitoare la constituționalitatea Legii pentru modificarea și
completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea
referendumului

Publicată în Monitorul Oficial nr. 162 din 07.03.2007

Cu adresa nr. 51/446 din 12 februarie 2007, secretarul general al Camerei Deputaților a transmis Curții Constituționale sesizarea referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, formulată de un număr de 71 de deputați, și anume: Gheorghe I. Albu, Roberta Alma C. Anastase, Nicolae N. Bara, Gheorghe G. Barbu, Cornel Ștefan C. Bardan, Iulian-Gabriel P. Bîrsan, Anca-Daniela C. Boagiu, Ionela I. Bruchental-Pop, William Gabriel S. Brânză, Daniel I. Buda, Costică N. Canacheu, Bogdan C. Cantaragiu, Alexandru A. Ciocâlțeu, Anca M. Constantinescu, Radu-Cătălin Drăguș, Stelian N. Duțu, Ionesie P. Ghiorghioni, Ion I. Gonțea, Dan N. Grigore, Monica Măria C. Iacob Ridzi, Traian Constantin A. Igaș, Valentin Adrian M. Iliescu, GrațIELA Denisa M. Iordache, Radu V. D. Lambrino, Dănuț E. Liga, Mircea Man, Marian-Jean J. G. Marinescu, Laurențiu C. Mironescu, Liviu Alexandru H. Miroșeanu, Alexandru E. Mocanu, Petru P. Movilă, Dorin-Liviu D. Nistoran, Ioan C. Oltean, Aurel A. Olarean, Constantin M. Petrea, Cosmin Gabriel C. Popp, Cezar Florin Gh. Preda, Ioan Dumitru I. Puchianu, Dumitru Gh. Puzdrea, Romeo Marius Gh. Raicu, Cristian I. Rădulescu, Marius I. Rogin, Marcel Laurențiu M. Romanescu, Gheorghe G. Sârb, Mugurel Liviu S. Sârbu, Minai Gr. Stănișoară, Petre Străchinaru, Valeriu I. Tabără, Horia C. Văsiou, Augustin A. Zegrean, Aurel I. Vainer, Romică C. Andreica, Cristian Alexandru R. Boureanu, Dan Horațiu Gh. Buzatu, Marian V. Hoinaru, Mircea Teodor M. S. Iustian, Corneliu V. Momanu, Monica Octavia P. Muscă, Viorel N. Oancea, Dumitru M. Pardău, Marian Sorin C. Paveliu, Florin Aurelian N. Popescu, Vasile I. Pruteanu, Gabriel A. Sandu, Ion I. Stoica, Cornel H. Știrbeț, Raluca D. Turcan, Dragoș V. Ujeniuc, Petre I. Ungureanu, Claudiu Mihail Gh. Zaharia, Leonida I. Lari-Iorga.

Sesizarea a fost formulată în temeiul art. 146 lit. a) din Constituție și al art. 15 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 1.107 din 12 februarie 2007 și constituie obiectul Dosarului nr. 180A/2007.

Articolul unic al Legii ce face obiectul sesizării prevede:

„Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea 1, nr. 84 din 24 februarie 2000, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. După alineatul (2) al articolului 5 se introduce un nou alineat, alineatul (3), cu următorul cuprins:

«(3) Organizarea referendumului nu poate avea loc simultan cu desfășurarea alegerilor prezidențiale, parlamentare, locale sau a alegerilor pentru Parlamentul European, ori cu mai puțin de 6 luni înainte de data alegerilor menționate».

2. Articolul 10 va avea următorul cuprins:

«Art. 10. – (1) Demiterea Președintelui României este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor cetățenilor înscrși în listele electorale, în cazul în care Președintele României a fost ales în condițiile prevăzute la art. 81 alin. (2) din Constituția României, republicată.

(2) În cazul în care Președintele României a fost ales în condițiile prevăzute la art. 81 alin. (3) din Constituția României, republicată, demiterea acestuia este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor valabil exprimate pe întreaga țară de către cetățenii prezenți».

În motivarea sesizării de neconstituționalitate, se arată că:

– art. 5 alin. (2) din Legea nr. 3/2000 [în fapt alin. (3)], care în redactarea criticată interzice organizarea referendumului simultan cu desfășurarea alegerilor menționate de text sau cu mai puțin de 6 luni înainte de data acestor alegeri, încalcă prevederile constituționale ale art. 2 alin. (1), potrivit cărora „*Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, [...] și prin referendum*”, precum și ale art. 90 din Constituție, care prevede că „*Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național*”, deoarece consecința intrării lui în vigoare ar fi „că în anii electorali nu s-ar mai putea organiza referendum.” În această ipoteză, de exemplu, „în întreg anul 2008 organizarea de referendum este imposibilă”, deoarece urmează să se organizeze alegeri locale în luna iunie și alegeri parlamentare în luna noiembrie, astfel că art. 2 și 90 din Constituție ar fi inaplicabile. Se consideră că sunt încălcate și dispozițiile constituționale ale art. 95 alin. (3) care stabilesc că în cazul aprobării propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României trebuie să se organizeze referendum pentru demiterea acestuia în cel mult 30 de zile. Or, „dacă acest lucru ar surveni în perioada de 6 luni înainte de alegerile la care se referă modificarea legislativă, referendumul prevăzut la art. 95 alin. (3) din Constituție nu s-ar putea organiza.” Se mai arată că aceste prevederi din Constituție sunt imperative și „nu lasă loc nici unei limitări”, sens în care s-a pronunțat și Curtea Constituțională prin Decizia nr. 567 din 11 iulie 2006 referitoare la dreptul Președintelui României de a consulta poporul prin referendum.

– art. 10, în redactarea adoptată prin legea criticată, contravine art. 81 din Constituție, deoarece modificarea „crează practic două tipuri de președinte – un președinte ales la primul tur de scrutin și altul ales la al doilea tur de scrutin”, ceea ce determină „o diferență de **legitimitate** între cele două categorii.” Or, potrivit prevederilor constituționale ale art. 81 alin. (1) - (3), Președintele României, odată ales, are „un statut constituțional care nu poate fi diferențiat în raport de numărul de voturi cu care a fost ales”. De asemenea, art. 10 contravine art. 95 alin. (3) din Constituție, care nu face deosebire după cum Președintele României a fost ales în primul sau al doilea tur de scrutin, astfel că textul de lege criticat adaugă la aceasta, ceea ce este inadmisibil. Se mai invocă și încălcarea prevederilor constituționale ale art. 99 privind „*Răspunderea președintelui interimar*”, deoarece textul din legea criticată se referă doar la președintele ales în condițiile art. 81 alin. (2) sau (3), iar „persoana care asigură interimatul funcției de Președinte al României nefiind aleasă în condițiile art. 81 nu ar putea fi demisă prin referendum dacă legea ar intra în vigoare”, pentru că „nu stabilește procedura aplicabilă.”

– autorii sesizării susțin că proiectul de lege adoptat de Camera Deputaților contravine principiului neretroactivității legii, consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție, prin aceea că instituie o nouă modalitate de demitere a președintelui decât cea existentă la data alegerii sale în funcție, iar „astfel de modificări esențiale nu pot interveni în timpul exercitării mandatului.” În acest sens, se arată că, deși potrivit art. 83 din Constituția revizuită, durata mandatului Președintelui României s-a prelungit de la 4 ani la 5 ani, art. 155 alin. (3) din Legea fundamentală stipulează că „*Prevederile alineatului (1) al articolului 83 se aplică începând cu următorul mandat prezidențial.*”

În legătură cu încălcarea principiului neretroactivității legii, se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 61 din 18 ianuarie 2007.

În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/ 1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a prezenta punctele lor de vedere.

Președintele Camerei Deputaților, în punctul său de vedere, arată următoarele:

– În legătură cu prima critică de neconstituționalitate, care vizează prevederile art. 5 alin. (2) din Legea nr. 3/2000, prin raportare la dispozițiile art. 2 alin. (1), art. 90 și art. 95 alin. (3) din Constituția României, republicată, arată că acest text de lege reglementează condiții pentru valabilitatea referendumului, respectiv prezența la vot a majorității persoanelor înscrise în listele electorale. Întrucât această prevedere nu a fost supusă vreunei modificări prin Legea pentru

modificarea și completarea Legii nr. 3/2000, apreciată de autorii sesizării ca fiind neconstituțională, ea nu poate face obiect al controlului de constituționalitate *a priori* exercitat de Curtea Constituțională, conform art. 146 lit. a) din Constituția României, republicată. Din context însă se poate deduce că autorii sesizării s-au referit la art. 5 alin. (2) dintr-o eroare, în realitate, ei având în vedere prevederile alin. (3) al art. 5, nou-introdus prin Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000. Conform acestei dispoziții legale, organizarea referendumului nu poate avea loc simultan cu alegerile prezidențiale, parlamentare, locale sau cu cele pentru Parlamentul European, ori cu mai puțin de 6 luni înaintea acestora. Fundamentul juridic al acestui text de lege îl constituie prevederea înscrisă în art. 73 alin. (3) lit. d) din Constituția României, republicată, conform căreia „organizarea și desfășurarea referendumului” se reglementează prin lege organică. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 567 din 11 iulie 2006, a apreciat că prin lege se pot stabili „măsuri tehnice, procedurale, necesare în procesul de consultare a poporului pe calea referendumului”. În opinia Președintelui Camerei Deputaților, „pe de o parte, instituirea de termene constituie o măsură cu caracter preponderent tehnic, cu implicații legate de organizarea și desfășurarea unei acțiuni complexe, iar, pe de altă parte, art. 2 alin. (1) din Constituția României, republicată, pe care îl invocă autorii sesizării, se aplică în litera și spiritul său fără nicio restricție la condițiile Legii nr. 3/2000, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea a cărei constituționalitate este contestată.” În continuare, se arată că organizarea și desfășurarea referendumului sunt rezervate domeniului legii, conform art. 73 alin. (3) lit. d) din Constituție, și, prin urmare, Parlamentul este liber să opteze pentru orice soluție legislativă în materie referendară, firește, fără a se interfera competențelor celorlalte autorități publice în acest domeniu, precum și fără a le modifica statutul constituțional ori atribuțiile prevăzute în Legea fundamentală. Ca atare, consideră că, privite din această perspectivă, cele două modificări întreprinse prin Legea a cărei constituționalitate este contestată nu afectează nici statutul constituțional al șefului statului, nici nu-l împiedică pe acesta să-și îndeplinească atribuțiile constituționale. Faptul că, potrivit noului alineat al art. 5 din Legea nr. 3/2000, data organizării referendumului nu poate coincide cu cea a desfășurării alegerilor prezidențiale, parlamentare sau a celor locale ori europarlamentare și nici nu poate fi stabilită la mai puțin de 6 luni de la data ținerii acestora, nu restrânge cu nimic dreptul constituțional al Președintelui Republicii de a recurge la referendum în condițiile art. 90 din Constituție. De altfel, din practica îndelungată a alegerilor parlamentare, rezultă că atenția electoratului nu trebuie concentrată simultan asupra a două obiective: exprimarea referendară a voinței suverane a poporului asupra unei anumite probleme de interes general și alegerea, de pildă, a Parlamentului prin instrumentul clasic al democrației reprezentative. Dacă s-ar accepta simultaneitatea exprimării celor două tipuri de democrație (directă și reprezentativă), însăși voința politică astfel exprimată și-ar pierde mult din semnificație. În plus, ar putea apărea inconvenientul unor confuzii în rândul electoratului, unele de natură tehnică, cât privește evenimentele politice pentru care este chemat la urne. Președintele poate recurge la dreptul constituțional ce-i este conferit de art. 90 din Constituție oricând după alegerile la care face trimitere alin. (3) al art. 5 din legea ce face obiectul sesizării. De asemenea, în opinia Președintelui Camerei Deputaților, completarea art. 5 din Legea nr. 3/2000 cu un nou alineat este de bun simț juridic, deoarece, „chiar dacă interdicțiile de ordin formal nu ar fi fost instituite expres, ele s-ar fi aplicat în practică.” Astfel, „ar fi absurd și împotriva oricărei logici democratice să se desfășoare, de pildă, un referendum național din inițiativa șefului statului simultan cu alegerile prezidențiale sau parlamentare”, și „aceeași absurditate ar plana asupra desfășurării unui referendum simultan cu organizarea alegerilor locale, ori a celor pentru Parlamentul European.” În sfârșit, cu privire la acest punct al obiecției de neconstituționalitate, se arată că „aprecierile de oportunitate și calculele efectuate de autorii sesizării de neconstituționalitate pentru anul 2008 pot fi situații de fapt, ce excedează competenței Curții Constituționale, care se pronunță doar asupra constituționalității aspectelor de drept, conform Legii fundamentale.”

— În legătură cu susținerile potrivit cărora prin noul alineat introdus la art. 5 din Legea nr. 3/2000 se încalcă prevederile art. 2 alin. (1) din Constituție, Președintele Camerei Deputaților

consideră că acestea sunt complet nefondate, deoarece „nu există nicio legătură între așa-zisa limitare a prerogativelor Președintelui României prin textul a cărei constituționalitate este contestată, și dreptul poporului de a-și manifesta suveranitatea, întrucât acesta nu se exercită din proprie inițiativă, ci din cea a Guvernului sau, după caz, a Președintelui, în condițiile art. 11 din Legea nr. 3/2000.”

– În ceea ce privește susținerile potrivit cărora dispozițiile art. 10 din legea criticată încalcă dispozițiile art. 81 și ale art. 95 alin. (3) din Constituție, se apreciază că și acestea sunt nefundamentate din punct de vedere juridic. În acest sens, se arată că „Legea fundamentală prevede, în art. 81, alegerea Președintelui țării în două tururi de scrutin, stipulând condiții distincte de reprezentativitate între primul și al doilea tur. Dezvoltarea prin lege a acestor situații juridice diferite răspunde principiilor generale de simetrie juridică și corespunde întru totul acestor cerințe imperative de ordin constituțional.” Se consideră că „modificarea art. 10 din Legea nr. 3/2000 se întemeiază pe un principiu de drept clasic, și anume cel al simetriei formelor, adaptat la formula constituțională a legitimității electorale a șefului statului” și, „potrivit textelor constituționale, Președintele României nu este reprezentantul poporului, ci exclusiv al statului. Raportul între șeful statului și popor se exprimă din punct de vedere cronologic în două momente: alegerea și demiterea președintelui de republică. Acestea urmează să fie simetrice sub aspectul majorităților cerute pentru alegere și, corespunzător, pentru demiteree.”

– Cu referire la susținerea potrivit căreia legea criticată este neconstituțională întrucât „stabilește o altă modalitate de demitere a Președintelui României decât cea prevăzută de lege la data alegerii sale în funcție”, ceea ce încalcă art. 15 alin. (2) din Constituție, Președintele Camerei Deputaților apreciază „că motivarea autorilor sesizării este lipsită de relevanță juridică”, „ținând cont de faptul că organizarea referendumului este obligatorie în lumina art. 95 alin. (3) din Legea fundamentală, având în vedere modalitatea de desemnare a șefului statului de către corpul electoral la nivel național.”

Președintele Senatului, în punctul de vedere exprimat, învederează, ca și considerații generale, „unele aspecte de ordin principial, care conturează liniile directoare ale edificiului constituțional”, în sensul că: în dreptul public se face distincție între regimul juridic al accesului la o funcție și regimul juridic al destituirii din funcție, ca urmare a tragerii la răspundere pentru săvârșirea unor fapte, astfel că nu de fiecare dată autoritatea care realizează investiția în funcție este și autoritatea care aplică sancțiunea destituirii din funcție. Cât privește demiterea dintr-o funcție publică, aceasta poate fi dispusă de către instanța de judecată, prin efectul legii, ca urmare a ivirii unei stări de incompatibilitate ori a unui conflict de interese sau prin efectul unei hotărâri judecătorești de condamnare, ca în situația prevăzută de art. 96 din Constituție. Se exemplifică cu alte sisteme constituționale prezidențiale, semiprezidențiale sau parlamentare, potrivit cărora se procedează la destituirea președintelui „pus sub acuzare” fără să se recurgă la votul poporului sau la votul adunărilor care l-au ales. Spre deosebire de aceste sisteme constituționale, legiuitorul constituant român a optat pentru soluția demiterii prin referendum, cu avizul consultativ al Curții Constituționale. A pretinde însă „că Parlamentul nu poate stabili regulile și criteriile de organizare a referendumului înseamnă a face o judecată nu numai contrară rațiunii instituției tragerii la răspundere politică a Președintelui României, reglementată de art. 95 din Constituție, dar și prevederilor art. 73 alin. (3) lit. d)” din aceasta, care dispune că organizarea și desfășurarea referendumului se stabilește prin lege organică, necondiționat de respectarea prevederilor constituționale ale art. 81 referitoare la demiterea Președintelui României, ca urmare a suspendării din funcție pentru fapte grave de încălcare a Constituției. „Opțiunea legiuitorului de a reglementa procedura referendumului în cazul demiterii Președintelui pentru săvârșirea de fapte grave prin care a încălcat Constituția, în sensul respectării soluțiilor de la investiția reglementate de art. 81 alin. (2) și (3)”, „este o soluție ce intră în consonanță cu prevederile Constituției.” În continuare, se arată că, în sensul respectării supremației Constituției, posibilitatea reglementării prin lege organică a condițiilor de organizare și desfășurare a referendumului înseamnă posibilitatea de a stabili prin aceasta „condiții, limite și termene imperative pentru organizarea și desfășurarea unei anumite proceduri.” Cu privire la

schimbarea duratei mandatului, invocarea în speță a „art. 155 alin. (3) din Constituție, nu are relevanță pentru soluțiile legislative care vizează stabilirea unui regim juridic în executarea mandatului”, întrucât problema duratei mandatului este de ordin constituțional, iar problema organizării și desfășurării referendumului pentru demiterea Președintelui României în funcție este de domeniul legii. Se consideră că, din acest punct de vedere, Decizia Curții Constituționale nr. 61/2007, invocată de autorii sesizării, este nerelevantă.

În legătură cu susținerile de neconstituționalitate ale Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000, Președintele Senatului arată că:

– prevederile art. 5 alin. (3) nu limitează, prin termenul stabilit, dreptul poporului de a-și exercita suveranitatea prin referendum, „deoarece exercitarea suveranității, potrivit art. 2 din Constituție, vizează o *modalitate principală*, votul cetățeanului pentru desemnarea aleșilor locali și naționali pentru organele reprezentative (primari, consilii locale, consilii județene, Parlamentul național, Președintele României și Parlamentul European), și o *modalitate subsidiară*, referendumul.” Se arată că prima modalitate formează democrația reprezentativă, iar cea de a doua, referendumul, „vizează *democrația directă*, care, potrivit Constituției, se manifestă la nivel național doar în trei situații, respectiv cele reglementate de art. 90, art. 95 alin. (3) și art. 151 alin. (3).” Ipotezele prevăzute de art. 95 alin. (3) și art. 151 alin. (3) din Constituție sunt legate de un termen constituțional maxim de 30 de zile, pe când în ipoteza referendumului consultativ delimitările necesare în sensul art. 90 din Constituție se stabilesc prin legea de organizare și desfășurare a referendumului, ceea ce nu este neconstituțional. Se consideră că „referendumul apare ca o modalitate subsidiară de exprimare a suveranității și este firesc ca modalitatea subsidiară să fie aplicată legislativ după regimul modalității principale, așa cum, de altfel, sunt situațiile reglementate și în dreptul comparat”, astfel că susținerile sub acest aspect sunt neîntemeiate. Se arată că interdicțiile prevăzute de art. 5 alin. (3) nu fac inaplicabil art. 90 din Constituție, întrucât din coroborarea dispozițiilor constituționale ale art. 90, art. 2 și prin raportare la art. 73 alin. (3) lit. d) din Legea fundamentală „asemenea limitări pot fi realizate prin lege organică”. De asemenea, limitarea posibilității stabilirii datei referendumului rezultă și din „coroborarea art. 90 cu art. 95, respectiv cu art. 150 și art. 151 din Constituție”, „în sensul că referendumul nu se poate organiza după ce, în baza art. 95, s-a declanșat procedura de suspendare, respectiv în baza art. 150 din Constituție s-a declanșat procedura de revizuire a Constituției. Se consideră că și susținerea referitoare la inaplicabilitatea prevederilor constituționale ale art. 95 alin. (3) în situația în care termenul de 30 de zile ar surveni în perioada de 6 luni înainte de alegerile la care se referă modificarea este neîntemeiată, întrucât „termenul de 6 luni nu poate viza, logic, decât referendumul reglementat de art. 90 din Constituție”, iar referendumurile prevăzute de art. 95 alin. (3) și de art. 151 alin. (3) din Constituție, de vreme ce sunt condiționate prin Constituție de termenul de 30 de zile, nu pot fi afectate de soluția legislativă adoptată de Parlament prin legea atacată.” În sfârșit, cu privire la neconstituționalitatea art. 5 alin. (3) se consideră că „invocarea Deciziei nr. 567/2006 a Curții Constituționale este fără relevanță în această speță”;

– art. 10, potrivit soluției legislative propuse prin modificarea textului, nu creează două tipuri de președinte, deoarece „*una este modalitatea tehnică de desemnare a președintelui și alta este semnificația legitimității alegerii sale*”, iar art. 95 alin. (3) din Constituție nu este încălcat, „ci, dimpotrivă, asigură o aplicare adecvată a acestui text”, întrucât nimic nu oprește legiuitorul să reglementeze modalitățile de stabilire a rezultatului referendumului potrivit „modalității tehnice prevăzute de art. 81 alin. (2) și (3)” din Legea fundamentală. Nici invocarea încălcării prevederilor constituționale ale art. 99 nu poate fi reținută, deoarece „din interpretarea logico-sistematică a Constituției rezultă că și persoana care exercită interimatul funcției de Președinte al României este supusă aceluiași reguli la care a fost supusă persoana care a fost suspendată, fără a mai ajunge la organizarea unui referendum pentru demitere”. Se consideră că susținerea „cu privire la organizarea unui referendum și în cazul Președintelui interimar este inadmisibilă, în condițiile în care nu este vorba de un președinte cu depline puteri, ales prin vot, în condițiile art. 81 din Constituție”. În legătură cu încălcarea principiului neretroactivității legii,

se arată că „nu trebuie să confundăm regimul constituțional al mandatului cu regimul procedurilor stabilite de lege, care pot fi schimbate oricând în timpul mandatului, dacă nu intră în conflict, firește, cu prevederile Constituției.”

Guvernul nu a comunicat punctul său de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate formulată.

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctele de vedere ale Președinților celor două Camere ale Parlamentului, raportul judecătorului-raportor, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, raportată la prevederile Constituției, precum și dispozițiile din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și celor ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

Obiectul controlului de constituționalitate îl constituie Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, în legătură cu care se susține că încalcă, în ordinea invocării lor, prevederile constituționale ale art. 2 alin. (1), art. 90, art. 95 alin. (3), art. 81 alin. (1)-(3), art. 99 și ale art. 15 alin. (2).

Aceste dispoziții din Constituție prevăd:

– art. 2 alin. (1): *„Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum”;*

– art. 90: *„Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național”;*

– art. 95 alin. (3): *„Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.”*

– art. 81 alin. (1)-(3): *„(1) Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.*

(2) Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor înscrși în listele electorale.

(3) În cazul în care nici unul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi”;

– art. 99: *„Dacă persoana care asigură interimatul funcției de Președinte al României săvârșește fapte grave, prin care încalcă prevederile Constituției, se aplică articolul 95 și articolul 98.” (Articolul 95 privește „Suspendarea din funcție”, iar art. 98 dispune cu privire la „Interimatul funcției”);*

– art. 15 alin. (2): *„Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.”*

Examinând obiecțiile de neconstituționalitate formulate, prevederile legii criticate, prin raportare la dispozițiile constituționale incidente, Curtea Constituțională constată că sesizarea de neconstituționalitate este întemeiată și urmează a fi admisă, pentru următoarele considerente:

I. Prima critică de neconstituționalitate vizează pct. 1 al articolului unic din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului. Potrivit acestui punct, la articolul 5 din lege se introduce un nou alineat, alineatul (3), care prevede că referendumul nu poate avea loc simultan cu desfășurarea alegerilor prezidențiale, parlamentare, locale sau a alegerilor pentru Parlamentul European ori cu mai puțin de 6 luni înainte de data alegerilor menționate. Se consideră că aceste dispoziții de lege sunt contrare art. 2 alin. (1), art. 90 și art. 95 alin. (3) din Constituție, deoarece limitează sau îngăduiesc dreptul poporului de a-și exercita suveranitatea.

În examinarea acestei susțineri, se poate constata că art. 1 din Legea nr. 3/2000, modificată și completată prin legea ce face obiectul sesizării, preluând cuprinsul art. 2 alin. (1) din Constituție, dispune că „În România suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin [...] referendum”, care, potrivit art. 5 alin. (1) din aceeași lege, se organizează și se desfășoară în condițiile prevăzute de aceasta. Or, alineatul (3), nou-introdus prin legea criticată, instituie chiar unele condiții referitoare la organizarea și desfășurarea referendumului, iar nu prevederi care să contravină acestei modalități de exercitare a suveranității naționale de către popor. Așa fiind, nu se poate reține încălcarea art. 2 alin. (1) din Constituție, prin pct. 1 al articolului unic al legii de modificare și completare a Legii nr. 3/2000.

În schimb, prin textul de lege criticat sunt încălcate prevederile constituționale ale art. 90, potrivit cărora „Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național”, precum și cele ale art. 95 alin. (3), care prevăd că, în cazul aprobării propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României, „[...] în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.” Din analiza celor două texte constituționale rezultă că referendumul se poate desfășura oricând în cursul anului, dacă Parlamentul a fost consultat sau a aprobat propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României. Așadar, potrivit Constituției, nu există nicio altă condiție care să interzică organizarea și desfășurarea referendumului simultan cu alegerile prezidențiale, parlamentare, locale sau alegerile pentru Parlamentul European ori într-un anumit interval de timp anterior sau posterior alegerilor menționate. Ca atare, acolo unde legea nu distinge, nici interpretul nu poate să o facă (*Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*). În consecință, condițiile stabilite de legiuitor pentru desfășurarea referendumului prin legea criticată adaugă la prevederile Constituției, ceea ce determină neconstituționalitatea acestora.

De altfel, aceste exigențe extraconstituționale cuprinse în lege împiedică organizarea oricărui referendum, în condițiile în care practic, în România, s-ar putea să se desfășoare alegeri în fiecare an, ceea ce, așa cum s-a arătat, contravine art. 2 alin. (1) din Constituție. Mai mult, în condițiile în care legea se referă la alegerile locale, fără a preciza dacă este vorba de alegeri generale sau parțiale, este cunoscut faptul că acestea din urmă pot avea loc în fiecare lună a anului. În consecință, suprimarea referendumului prin obstacole stabilite de lege reprezintă un alt argument pe care se întemeiază constatarea că pct. 1 al articolului unic din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului este neconstituțional. De asemenea, se constată că aceste dispoziții din legea criticată pot genera blocaje constituționale, data alegerilor devenind dependentă de data desfășurării referendumului.

II. A doua critică de neconstituționalitate se referă la pct. 2 al articolului unic din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000, prin care se modifică art. 10 din Legea nr. 3/2000. În actuala redactare, acest articol prevede că „Demiterea Președintelui României este aprobată, dacă a întrunit majoritatea voturilor cetățenilor înscriși în listele electorale.” Punctul 2 al articolului unic are următorul cuprins: „Art. 10. – (1) Demiterea Președintelui României este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor cetățenilor înscriși în listele electorale, în cazul în care Președintele României a fost ales în condițiile prevăzute la art. 81 alin. (2) din Constituția României, republicată.

(2) În cazul în care Președintele României a fost ales în condițiile prevăzute la art. 81 alin. (3) din Constituția României, republicată, demiterea acestuia este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor valabil exprimate pe întreaga țară de către cetățenii prezenți.”

În opinia autorilor sesizării, acest text de lege încalcă prevederile constituționale ale art. 81 referitoare la „Alegerea Președintelui”, precum și ale art. 95 alin. (3) conform cărora, „Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.” Încălcarea constă în aceea că, practic, prin noua reglementare se creează două tipuri de președinți – unul ales în primul tur de scrutin și altul ales în cel de-al doilea tur de scrutin.

Analizând această susținere, se constată că prin modificarea cuprinsului art. 10 din Legea nr. 3/2000 legiuitorul a dorit să aplice, sub aspectul voturilor exprimate, principiul simetriei juridice la alegerea Președintelui României în al doilea tur de scrutin și la demiterea acestuia ca urmare a consultării populare. Bazându-și soluțiile pe principiul simetriei, legiuitorul nu a ținut seama de faptul că aplicarea acestui principiu în dreptul public, cu atât mai mult în dreptul constituțional, cu deosebire la organizarea și funcționarea autorităților publice, nu este posibilă. Principiul simetriei este un principiu al dreptului privat, fiind exclusă posibilitatea aplicării acestuia în dreptul public. De aceea, normele constituționale sunt asimetrice prin excelență. Astfel, Parlamentul este ales de popor, dar își încetează mandatul prin trecerea timpului sau prin dizolvarea de către Președintele României, Guvernul este numit de Președintele României pe baza votului de încredere acordat de Parlament, dar este demis în urma votării unei moțiuni de cenzură, ca urmare a demisiei primului-ministru, ori când acesta își pierde drepturile electorale, se află în stare de incompatibilitate etc.; funcțiile publice eligibile sunt deținute de persoane care le-au obținut în alegeri și încetează prin revocare, survenirea unei incompatibilități, scurgerea timpului etc. Tot astfel, și în cazul Președintelui României, deținerea acestei funcții este încredințată persoanei care a câștigat alegerile prezidențiale, iar încetarea exercitării ei are loc ca urmare a unei hotărâri de condamnare pentru înaltă trădare, a aprobării demiterii prin referendum, a apariției unor incompatibilități etc. Așadar, exigențele stabilite de Constituție pentru alegerea Președintelui României și cele care se referă la demiterea acestuia în urma unui referendum nu sunt simetrice, deoarece ele reprezintă instituții juridice diferite, cu roluri și scopuri diferite, fiecare având un tratament juridic distinct. Astfel, alegerea Președintelui României este reglementată de un grup omogen de norme juridice, care stabilesc regulile privitoare la organizarea și desfășurarea scrutinului prezidențial. La capătul acestui proces electoral, potrivit art. 81 alin. (2) din Constituție, este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor înscrși în listele electorale. Este posibil însă ca, în primul tur de scrutin, niciunul dintre candidați să nu obțină majoritatea absolută a voturilor cerută de art. 81 alin. (2) din Constituție. În aceste condiții, procesul electoral trebuie să continue pentru a da câștig de cauză unui candidat. Ca atare, se organizează cel de-al doilea tur de scrutin, la care participă doar primii 2 candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur, urmând a fi desemnat Președinte al României candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.

În schimb, demiterea prin referendum a Președintelui României nu are semnificația unei asemenea competiții electorale. Dimpotrivă, ea reprezintă o sancțiune pentru săvârșirea unor fapte grave prin care Președintele României încalcă prevederile Constituției. Distincțiile referitoare la demiterea Președintelui României prin referendum, așa cum rezultă din prevederile pct. 2 al articolului unic al legii criticate, îl vizează pe Președintele României care a obținut mandatul în primul tur de scrutin, pe Președintele României ales în al doilea tur de scrutin și pe președintele interimar. Urmând logica legiuitorului, în primul caz președintele ar urma să fie demis cu majoritatea absolută a voturilor corpului electoral, în al doilea caz, cu majoritatea relativă a voturilor cetățenilor prezenți la scrutin, pe când pentru situația prevăzută de art. 99 din Constituție, privind „*Răspunderea președintelui interimar*” care nu a fost ales prin vot, nu ar exista nici o prevedere constituțională privitoare la demitere. O asemenea interpretare este contrară art. 1 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia România este stat de drept, un asemenea stat opunându-se aplicării aceleiași sancțiuni Președintelui României, în mod diferit, în funcție de modul în care el a obținut această funcție: în primul tur de scrutin, în al doilea tur de scrutin sau ca urmare a interimatului în exercitarea funcției.

Soluționarea rațională a acestei probleme rezultă din interpretarea alin. (3) al art. 95 din Constituție, precum și din coroborarea dispozițiilor acestuia cu cele ale art. 81 alin. (1) și ale art. 95 alin. (1) din Constituție. Astfel, în temeiul art. 81 alin. (1) din Constituție, este declarat ales candidatul care a întrunit în primul tur de scrutin majoritatea voturilor alegătorilor înscrși în listele electorale. Potrivit reglementării legale în vigoare această majoritate absolută operează și în cazul stabilirii rezultatelor referendumului pentru demiterea Președintelui României, aplicându-se aceeași măsură, după aceleași reguli, șefului statului, indiferent de numărul de voturi obținut sau de modul în care a ajuns să dețină această funcție. Aplicarea aceluiași

tratament juridic Președintelui României ales în primul tur de scrutin, celui ales în al doilea tur de scrutin sau președintelui interimar la demiterea din funcție prin referendum este cerută de dispozițiile constituționale ale art. 95 alin. (1), care prevăd pentru cele trei situații același tratament juridic. Potrivit acestor dispoziții constituționale, în cazul săvârșirii unor fapte grave prin care se încalcă prevederile Constituției, Președintele României – oricine ar fi acesta și oricum ar fi devenit șef al statului – poate fi suspendat din funcție de Camera Deputaților și de Senat, în ședință comună, cu votul majorității deputaților și senatorilor. Ca atare, atunci când legiuitorul a stabilit prin lege că rezultatele referendumului pentru demiterea Președintelui României se stabilesc în mod diferit, în funcție de numărul scrutinului în care acesta a fost ales sunt contrare dispozițiilor constituționale ale art. 81 alin. (2). În acest sens sunt și prevederile art. 96 din Constituție, care stabilesc o a doua cale pentru încetarea funcției de Președinte al României, și anume punerea lui sub acuzare pentru înaltă trădare. Și în acest caz, deschiderea drumului spre încetarea mandatului prezidențial este decisă de Camera Deputaților și Senat în ședință comună, care pot hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României – indiferent cine este acesta, cu câte voturi a câștigat alegerile sau prin ce modalitate a ajuns să ocupe această funcție – cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor. De aici se desprinde și concluzia în virtutea căreia, atunci când legiuitorul constituant a dorit să instituie o anumită majoritate de voturi, a făcut aceasta printr-un text de referință, a cărui aplicare la situații subsidiare este subînțeleasă, cu excepția cazurilor în care o asemenea majoritate este lăsată pe seama legii.

Dispozițiile constituționale privitoare la majoritatea cerută pentru alegerea președintelui în primul tur de scrutin sunt suficiente pentru a permite stabilirea soluțiilor de demitere a șefului statului, în toate cazurile, pe calea analogiei, și nu a simetriei juridice. Cu toate acestea, Curtea nu exclude posibilitatea ca legiuitorul să opteze pentru o majoritate de voturi relativă pentru demiterea Președintelui României în toate cele trei situații.

Față de cele arătate, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului este neconstituțională în ansamblul său, având în vedere că pct. 1 și pct. 2 analizate epuizează cuprinsul normativ al articolului său unic.

III. În sfârșit, autorii sesizării apreciază că dispozițiile legii criticate au caracter retroactiv, deoarece aceasta „stabilește o altă modalitate de demitere a Președintelui României decât cea prevăzută de lege la data alegerii sale în funcție”.

Întrucât, potrivit considerentelor expuse, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 este neconstituțională, analizarea aspectelor privind aplicarea sa în timp este irelevantă.

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție, precum și al prevederilor art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 și al art. 18 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 21 februarie 2007 și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocar, Acsinte Gaspar, Koszokar Gabor, Petre Ninosu, Ion Predescu și Tudorel Toader, judecători.

DECIZIA Nr. 230 din 14 martie 2007
referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a Legii pentru
protejarea operatorilor economici care au ca obiect de activitate
exploatarea și prelucrarea lemnului din zonele forestiere afectate
de doborâturi de vânt și de alte calamități naturale

Publicată în Monitorul Oficial nr. 236 din 05.04.2007

În temeiul art. 146 lit. a) din Constituție și al art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, la data de 23 februarie 2007, un grup de 50 de deputați a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra constituționalității Legii pentru protejarea operatorilor economici care au ca obiect de activitate exploatarea și prelucrarea lemnului din zonele forestiere afectate de doborâturi de vânt și de alte calamități naturale.

Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 1.473 din 23 februarie 2007 și constituie obiectul Dosarului nr. 256A/2007.

La sesizare s-a anexat lista cuprinzând semnăturile celor 50 de deputați. Potrivit acestei liste, autorii sesizării de neconstituționalitate sunt următorii: Viorel Hrebenciuc, Aurelia Vasile, Valer Dorneanu, Anghel Stanciu, Iuliu Nosa, Daniel Ionescu, Dumitru Bentu, Valeriu-Alexandru Ungureanu, Viorel Constantinescu, Mihai Nicolae Tănăsescu, Ion Sasu, Liviu Timar, Florin Iordache, Vasile-Filip Soporan, Ion Călin, Gheorghe Chiper, Alecsandru Știucă, Ioan Buda, Florentina Marilena Toma, Mihai Cristian Apostolache, Emil Radu Moldovan, Răzvan Petrică Bobeanu, Claudiu Adrian Pop, Ioan Bivolaru, Costică Macaleți, Irinel Loan Stavivă, Obuf Cătălin Ovidiu Buhăianu, Vasile Cosmin Nicula, Ion Mocioalcă, Titus Corlățean, George Băeșu, Mihaela Adriana Rusu, Gabriela Nedelcu, Petru Andea, Aurel Gubandru, Mihai Dumitriu, Monalisa Găleteanu, Constantin Amarie, Vasile Mocanu, Radu Podgorean, Constantin Tămagă, Ioan Cindrea, Filonaș Chiș, George Alin Teodorescu, Octavian Știreanu, Filip Georgescu, Nicolae Bădălău, Cliveti Minodora, Doina Micșunica Drețcanu, Romeo Gheorghe Leonard Cazan.

În motivarea sesizării se arată următoarele:

– măsurile de protejare a operatorilor economici locali prin excluderea altor agenți economici din afara perimetrului "protejat" încalcă principiul constituțional al libertății comerțului și al protecției concurenței loiale, consacrat prin art. 135 alin. (1) și (2) lit. a) din Constituție;

– măsurile protecționiste prevăzute de legea criticată contravin prevederilor constituționale ale art. 16 alin. (1) și ale art. 45 referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice și, respectiv, la accesul liber al persoanei la o activitate economică și libera inițiativă;

– legea criticată înfrânge principiile comunitare ale libertății comerțului și libertății concurenței loiale, consacrate prin art. 81 și art. 82 din Tratatul de la Amsterdam și prin Regulamentul nr. 1/2003 al Consiliului Uniunii Europene.

În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a transmite punctele lor de vedere cu privire la sesizarea de neconstituționalitate.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

Potrivit dispozițiilor art. 77 din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională a solicitat o informare de la Consiliul Concurenței cu privire la efectele legii asupra libertății comerțului și a mediului concurențial.

Consiliul Concurenței comunică Curții Constituționale la data de 9 martie 2007 punctul său de vedere, adoptat în plen. Autoritatea de concurență apreciază că legea supusă controlului „are un pronunțat caracter anticoncurențial”, atât prin natura sa, cât și prin conținut, deoarece „discriminează operatorii economici pe criteriul apartenenței la un anumit teritoriu”, încălcându-se astfel principiile liberei concurențe, în continuare, se menționează că acest punct de vedere a fost comunicat și Președintelui României, cu precizarea că proiectul de lege nu a fost transmis, spre avizare, Consiliului Concurenței.

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, prevederile Constituției, precum și dispozițiile Legii nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și celor ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității legii criticate.

Prin sesizarea formulată sunt criticate pentru neconstituționalitate dispozițiile Legii pentru protejarea operatorilor economici care au ca obiect de activitate exploatarea și prelucrarea lemnului din zonele forestiere afectate de doborâturi de vânt și de alte calamități naturale.

Autorii sesizării consideră că prin adoptarea dispozițiilor de lege menționate sunt încălcate următoarele prevederi constituționale:

– art. 16 alin. (1): *"Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări"*;

– art. 45: *„Accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii sunt garantate"*;

– art. 135 alin. (1) și (2) lit. a): *„(1) Economia României este economie de piață, bazată pe libera inițiativă și concurență.*

(2) Statul trebuie să asigure:

a) libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție".

De asemenea, se apreciază că sunt înfrânte dispozițiile art. 81 și 82 din Tratatul de la Amsterdam de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană, a tratatelor de instituire a Comunităților Europene și a altor acte conexe, precum și dispozițiile Regulamentului Consiliului (CE) nr. 1/2003 din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a regulilor de concurență prevăzute la art. 81 și 82 din tratat.

Analizând sesizarea, Curtea reține că legea criticată reglementează măsuri ce se referă la vânzarea și exploatarea masei lemnoase rezultate în urma calamităților naturale de către operatorii economici cu sediul pe teritoriul administrativ al zonei afectate de calamitate.

Astfel, potrivit art. 2 alin. (1) din lege, *„Vânzarea masei lemnoase neexploatăată rezultată în urma producerii doborâturii de vânt și de alte calamități naturale, sau exploatarea acesteia, după caz, se realizează prin licitație publică la care au dreptul de participare numai operatorii economici care au sediul pe teritoriul administrativ al zonei afectate de calamitate."*

Curtea observă că legea permite, prin excepția prevăzută în alin. (2) al aceluiași articol, participarea la licitație și a altor operatori economici ale căror sedii se află în alte zone, doar dacă la licitația anunțată nu s-au înscris cel puțin 2 operatori cu sediul pe teritoriul zonei afectate de calamitate.

Curtea constată că, într-adevăr, instituirea unui regim special pentru exploatarea și valorificarea masei lemnoase din zonele calamitate aduce atingere prevederilor constituționale ale art. 135 alin. (2) lit. a), prin care se instituie obligația statului de a asigura libertatea comerțului, protecția concurenței loiale și crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție.

Libertatea comerțului apare ca fiind o cerință fundamentală a economiei de piață, care se concretizează în participarea neîngrădită a comercianților la schimburile de mărfuri și servicii. În cauza de față este vorba despre valorificarea masei lemnoase rezultate în urma calamităților naturale.

Totodată, concurența presupune o confruntare loială între comercianții care acționează pe același segment de piață și oferă consumatorilor produse similare.

În scopul creării cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție, statul trebuie să susțină o politică concurențială corectă, aceasta jucând un rol esențial în facilitarea liberei circulații a mărfurilor, în stimularea inițiativei participanților la activitatea de comerț, realizând și funcția de garanție a unei economii de piață.

De asemenea, Curtea constată că prin legea criticată sunt afectate regulile concurențiale, prin sprijinirea discriminatorie a anumitor operatori economici, ceea ce duce la lipsa concurenței loiale. Astfel, limitarea exploatării și valorificării masei lemnoase numai de către agenții economici locali are un caracter discriminatoriu prin stabilirea ca unic criteriu de acces pe piață a sediului acestora. Un asemenea criteriu apare ca fiind lipsit de obiectivitate, ceea ce face ca actul prin care se reglementează exploatarea și valorificarea masei lemnoase să nu se aplice tuturor comercianților care au același obiect de activitate.

Chiar dacă s-ar considera că exploatarea și valorificarea masei lemnoase numai de către societățile comerciale aflate pe teritoriul afectat ar asigura dezvoltarea zonelor forestiere respective, precum și folosirea eficientă a forței de muncă pe plan local, acestea nu justifică tratamentul juridic restrictiv și măsurile de protecție acordate prin excluderea agenților economici din afara perimetrului în care au avut loc calamitățile naturale.

În fine, întrucât, potrivit argumentelor expuse, Legea pentru protejarea operatorilor economici care au ca obiect de activitate exploatarea și prelucrarea lemnului din zonele forestiere afectate de doborâturi de vânt și de alte calamități naturale este neconstituțională, analizarea celorlalte motive invocate de autorii sesizării este irelevantă.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) din Constituția României, precum și al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Constată că Legea pentru protejarea operatorilor economici care au ca obiect de activitate exploatarea și prelucrarea lemnului din zonele forestiere afectate de doborâturi de vânt și de alte calamități naturale este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului, primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la data de 14 martie 2007 și la aceasta au participat: Ioan Vida, președinte, Nicolae Cochinescu, Aspazia Cojocar, Acsinte Gaspar, Kozsokár Gábor, Petre Ninosu, Ion Predescu, Șerban Viorel Stănoiu și Tudorel Toader, judecători.

DECIZIA Nr. 355 din 4 aprilie 2007
referitoare la constituționalitatea Legii pentru modificarea
și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea
referendumului

Publicată în Monitorul Oficial nr. 318 din 11.05.2007

Cu Adresa nr. 51/713 din 26 februarie 2007, secretarul general al Camerei Deputaților a transmis Curții Constituționale sesizarea referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, formulată de un număr de 71 de deputați, și anume: Gheorghe I. Albu, Roberta Alma C. Anastase, Nicolae N. Bara, Gheorghe G. Barbu, Cornel Ștefan C. Bardan, Iulian–Gabriel P. Bîrsan, Anca-Daniela C. Boagiu, Ionela I. Bruchental – Pop, William Gabriel S. Brânză, Daniel I. Buda, Costică N. Canacheu, Bogdan C. Cantaragiu, Alexandru A. Ciocâlțeu, Anca M. Constantinescu, Radu–Cătălin Drăguș, Stelian N. Duțu, Ionesie P. Ghiorghioni, Ion I. Gonțea, Dan N. Grigore, Monica Maria C. Iacob Ridzi, Traian Constantin A. Igaș, Valentin Adrian M. Iliescu, Grațiela Denisa M. Iordache, Radu V. D. Lambrino, Dănuț E. Liga, Mircea Man, Marian–Jean J. G. Marinescu, Laurențiu C. Mironescu, Liviu Alexandru H. Miroșeanu, Alexandru E. Mocanu, Petru P. Movilă, Dorin–Liviu D. Nistoran, Ioan C. Oltean, Aurel A. Olarean, Constantin M. Petrea, Cosmin Gabriel C. Popp, Cezar Florin Gh. Preda, Ioan Dumitru I. Puchianu, Dumitru Gh. Puzdrea, Romeo Marius Gh. Raicu, Cristian I. Rădulescu, Marius I. Rogin, Marcel Laurențiu M. Romanescu, Gheorghe G. Sârb, Mugurel Liviu S. Sârbu, Mihai Gr. Stănișoară, Petre Străchinaru, Valeriu I. Tabără, Horia C. Văsioiu, Augustin A. Zegrean, Aurel I. Vainer, Leonida I. Lari-Iorga, Romică C. Andreica, Cristian Alexandru R. Boureanu, Dan Horațiu Gh. Buzatu, Marian V. Hoinaru, Mircea Teodor M. S. Iustian, Corneliu V. Momanu, Monica Octavia P. Muscă, Viorel N. Oancea, Dumitru M. Pardău, Marian Sorin C. Paveliu, Florin Aurelian N. Popescu, Vasile I. Pruteanu, Gabriel A. Sandu, Ion I. Stoica, Cornel H. Știrbeț, Raluca D. Turcan, Dragoș V. Ujeniuc, Petre I. Ungureanu, Claudiu Mihail Gh. Zaharia.

Sesizarea a fost formulată în temeiul art. 146 lit. a) din Constituție și al art. 15 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 1.551 din 26 februarie 2007 și constituie obiectul Dosarului nr. 262A/2007.

Obiectul sesizării, astfel cum a fost formulat, îl constituie Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, în redactarea adoptată de Parlamentul României în condițiile art. 77 alin. (2), cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituție.

În motivarea sesizării de neconstituționalitate se arată:

– Prevederile art. 5 alin. (2) și (4) din Legea nr. 3/2000 în forma adoptată prin legea ce face obiectul sesizării, care interzic organizarea referendumului simultan cu desfășurarea alegerilor prezidențiale, parlamentare, locale sau a alegerilor pentru Parlamentul European, ori cu mai puțin de 3 luni înainte și după data acestor alegeri, încalcă prevederile constituționale ale art. 2 alin. (1), potrivit cărora „*suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, [...] și prin referendum*”, precum și ale art. 90 din Constituție, care prevăd că „*Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național*”. Încălcarea constă în aceea că, prin intrarea în vigoare a legii, „în anii electorali nu s-ar mai putea organiza referendum.” În această ipoteză, de exemplu, „în întreg anul 2008 organizarea de referendum este imposibilă”, deoarece urmează să se organizeze alegeri locale în luna iunie și alegeri parlamentare în luna noiembrie, astfel că art. 2 și art. 90 din Constituție ar fi inaplicabile. Se consideră că sunt încălcate și dispozițiile constituționale ale art. 95 alin. (3) care stabilesc că, în

cazul aprobării propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României, trebuie să se organizeze referendum pentru demiterea acestuia în cel mult 30 de zile. Or, „dacă acest lucru ar surveni în perioada de 3 luni înainte sau după alegerile la care se referă modificarea legislativă, referendumul prevăzut la art. 95 alin. (3) din Constituție nu s-ar putea organiza.” Se mai arată că aceste prevederi din Constituție sunt imperative și „nu lasă loc nici unei limitări”, sens în care s-a pronunțat și Curtea Constituțională prin Decizia nr. 567 din 11 iulie 2006 referitoare la dreptul Președintelui României de a consulta poporul prin referendum.

În continuare, se consideră că prevederile art. 5 alin. (5) din lege, potrivit cărora „*Ordinea de desfășurare a referendumurilor este dată de forța juridică a actului normativ care l-a declanșat și de data inițierii acestora*”, sunt neconstituționale, „fiindcă noțiunea de forță juridică a actului normativ nu este definită de Legea fundamentală” și nici de art. 90 din aceasta. „Dreptul poporului la referendum decurge din Constituție și nu poate fi stabilită nici o ierarhie a referendumului în funcție de «actul normativ care l-a declanșat».” De asemenea, se consideră că alin. (6) al aceluiași articol, potrivit căruia „*Prevederile alin. (4) se aplică în mod corespunzător pentru referendumul local în raport cu alegerile locale*”, este neconstituțional, deoarece face trimitere la alin. (4) „despre a cărui neconstituționalitate am făcut vorbire”.

– dispozițiile art. 10, potrivit cărora „(1) *Demiterea Președintelui României este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor cetățenilor înscrși în listele electorale, în cazul în care Președintele României a fost ales în condițiile prevăzute la art. 81 alin. (2) din Constituția României, republicată.*”

(2) *În cazul în care Președintele României a fost ales în condițiile prevăzute la art. 81 alin. (3) din Constituția României, republicată, demiterea acestuia este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor valabil exprimate pe întreaga țară de către cetățenii prezenți*”, contravin art. 81 din Constituție. Contradicția constă în aceea că prin modificarea textului se „creează practic două tipuri de președinte – un președinte ales la primul tur de scrutin și altul ales la al doilea tur de scrutin”, ceea ce determină „o diferență de **legitimitate** între cele două categorii”. Or, Președintele României, odată ales, cu respectarea prevederilor constituționale ale art. 81 alin. (1), „are aceeași legitimitate, indiferent că alegerea s-a făcut în turul unu sau doi de scrutin – art. 81 alin. (2) sau art. 81 alin. (3)”, așadar are „un statut constituțional care nu poate fi diferențiat în raport de numărul de voturi cu care a fost ales”. De asemenea, art. 10 contravine art. 95 alin. (3) din Constituție, care nu face deosebire după cum Președintele României a fost ales în primul sau al doilea tur de scrutin, astfel că textul de lege criticat adaugă la aceasta, ceea ce este inadmisibil. Se mai invocă și încălcarea prevederilor constituționale ale art. 99 privind „*Răspunderea președintelui interimar*”, deoarece textul din legea criticată se referă doar la președintele ales în condițiile art. 81 alin. (2) sau (3), iar „persoana care asigură interimatul funcției de Președinte al României, nefiind aleasă în condițiile art. 81, nu ar putea fi demisă prin referendum dacă legea ar intra în vigoare”, pentru că „nu stabilește procedura aplicabilă”.

– „Proiectul de lege adoptat de Camera Deputaților” contravine principiului neretroactivității legii, consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție, prin aceea că instituie o nouă modalitate de demitere a Președintelui decât cea existentă la data alegerii sale în funcție, iar „astfel de modificări esențiale nu pot interveni în timpul exercitării mandatului”. În acest sens, se arată că, deși, potrivit art. 83 din Constituția revizuită, durata mandatului Președintelui României s-a prelungit de la 4 ani la 5 ani, art. 155 alin. (3) din Legea fundamentală stipulează că „*Prevederile alineatului (1) al articolului 83 se aplică începând cu următorul mandat prezidențial*”. În legătură cu încălcarea principiului neretroactivității legii, se invocă Decizia Curții Constituționale nr. 61 din 18 ianuarie 2007.

– art. 12 alin. (1) din legea supusă controlului de neconstituționalitate, potrivit căruia „*Nu constituie probleme de interes național, în sensul art. 11, și nu formează obiectul referendumului, în condițiile art. 90 din Constituția României, republicată, problemele care vizează revizuirea Constituției*”, este contrar prevederilor constituționale ale art. 90, „pentru că limitează dreptul Președintelui României de a solicita poporului să-și exprime prin referendum voința cu privire la probleme de interes național”. Se arată că, în acest sens, prin Decizia Curții Consti-

tuționale nr. 567 din 11 iulie 2006 dispozițiile art. 12 alin. (1) din Legea nr. 3/2000 au fost declarate neconstituționale, „iar în forma adoptată prin prezenta lege sunt, de asemenea, neconstituționale, pentru că nesocotesc o decizie a Curții Constituționale, care este **general obligatorie**”.

Autorii sesizării consideră, de asemenea, că legea „în ansamblul ei” încalcă art. 77 alin. (2) din Constituție, care prevede că, *„Înainte de promulgare, Președintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii”*. Așadar, potrivit textului constituțional, „Parlamentul României era sesizat strict cu problemele ridicate de către Președinte în cererea de reexaminare” și trebuia să se pronunțe numai cu privire la acestea. Totuși, Parlamentul a adăugat noi articole legii supuse reexaminării, ceea ce depășește limitele învestirii, iar legea rezultată este practic altă lege decât cea care a fost trimisă inițial la promulgare.

În sfârșit, se mai arată că în legătură „cu problemele din prezenta sesizare” Curtea Constituțională s-a mai pronunțat în ședința din 21 februarie 2007, „declarând ca fiind neconstituțională Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului (*propunerea legislativă înregistrată la Camera Deputaților sub nr. 392/2006*)”, ale cărei dispoziții sunt identice cu cele adoptate prin „*propunerea legislativă înregistrată la Camera Deputaților sub nr. 669/2006*”.

În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a prezenta punctele lor de vedere.

Președintele Camerei Deputaților arată că își menține punctul de vedere formulat în legătură cu sesizarea privind neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, care a făcut obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 180A/2007.

Președintele Senatului, în punctul de vedere exprimat, apreciază că prevederile art. 5 alin. (3) și (4) nu încalcă spiritul sau litera Constituției, fiind „evident și normal” că dispozițiile constituționale ale art. 2 alin. (1) și art. 90, referitoare la exercitarea suveranității naționale de către popor prin referendum, trebuie concretizate printr-o lege care să reglementeze modul de organizare și desfășurare a acestuia, ceea ce „nu poate fi interpretat ca o formă de restrângere sau limitare”. Atingerea scopului pentru care se organizează referendumul presupune măsuri de evitare a suprapunerilor cu alte activități, astfel că desfășurarea alegerilor generale, prezidențiale sau pentru Parlamentul European concomitent și în aceleași circumstanțe cu un referendum implică riscul compromiterii fiecăreia dintre aceste acțiuni. De altfel, cu privire la alegerile pentru Parlamentul European, chiar reglementările și practica Uniunii Europene recomandă evitarea suprapunerilor cu alte acțiuni. Mai mult, după desfășurarea unui proces electoral este nevoie de o perioadă de timp pentru organizarea unui referendum, atât sub aspect organizatoric, cât și pentru respectarea unui calendar de termene legale. Se consideră că același raționament este valabil și pentru ipoteza în care se organizează întâi un referendum. Ca atare, „fixarea unei perioade minime necesare între cele două tipuri de referendumuri nu poate fi considerată ca o măsură restrictivă” și în acest context „este firesc să se stabilească și un criteriu pentru departajarea priorității lor”.

– În legătură cu prevederile art. 10, modificate prin legea criticată, consideră că, deși susținerile de neconstituționalitate au fost soluționate prin Decizia Curții Constituționale nr. 147 din 21 februarie 2007, „soluția de demitere a președintelui din noua lege trebuie făcută printr-o nouă analiză raportată la actuala formulare a textului și la noul context al întregii reglementări”. În acest sens, arată că, plecând de la premiza „că demiterea Președintelui prin referendum reprezintă o sancțiune pentru săvârșirea unor fapte grave, este clar că nu se justifică condiționarea valabilității referendumului de prezența majorității alegătorilor înscriși în listele electorale”, o asemenea prevedere neavând un suport constituțional expres.

– Cu referire la invocarea încălcării principiului neretroactivității legii, arată că legea criticată stabilește măsuri de ordin procedural, care sunt de imediată aplicare și nu dispune cu privire la statutul și atribuțiile președintelui sau la durata mandatului și nici cu privire la

modalitatea de demitere a acestuia, care urmează „aceeași cale” – suspendarea din funcție și organizarea referendumului popular.

– În ceea ce privește susținerile de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 12 alin. (1) din lege, potrivit cărora problemele care vizează revizuirea Constituției nu pot face obiectul referendumului național, arată că „în sistemul nostru constituțional nu este specific referendumul legislativ”, poporul având dreptul de inițiativă legislativă conform Legii fundamentale, care instituționalizează un referendum final pentru aprobarea legii de revizuire a sa. Consideră că „nu ar fi normal ca pentru revizuirea Actului fundamental să se organizeze două tipuri de consultare a poporului, printr-un referendum prealabil și unul final, cu posibilitatea unor rezultate contrare”.

– În legătură cu susținerile referitoare la încălcarea art. 77 alin. (2) din Constituție, arată că „Președintele a solicitat prin cererea sa reexaminarea legii în ansamblul ei, chiar dacă a criticat concret doar unele texte”, precum și că „Parlamentul, fiind unica autoritate legislativă a țării și având suveranitatea în domeniul legislativ, nu poate fi îngrădit în exercitarea acestei prerogative”.

Guvernul nu a comunicat punctul său de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate formulată.

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului, raportul judecătorului-raportor, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, raportată la prevederile Constituției, precum și dispozițiile din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

Obiectul controlului de constituționalitate, astfel cum a fost formulat, îl constituie Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, în ansamblul său, precum și, în special, art. 5 alin. (2), (4), (5) și (6), art. 10 și art. 12 alin. (1) din aceasta. În realitate, legea supusă controlului de constituționalitate cuprinde un articol unic, iar prevederile enunțate ca fiind criticate sunt cuprinse la pct. 2, 3, 5 și 6 din aceasta, astfel:

– pct. 2. – **„La articolul 5, alineatul (2) va avea următorul cuprins:**

«(2) Referendumul este valabil doar dacă la acesta participă cel puțin jumătate plus unu din numărul persoanelor înscrise în listele electorale, cu excepția situației prevăzute la art. 10 alin. (2)»;

– pct. 3. – **„La articolul 5, după alineatul (2) se introduc patru noi alineate, alin. (3) – (6), cu următorul cuprins:**

«[...]. (4) Referendumul național nu poate avea loc cu mai puțin de 3 luni înainte sau după data alegerilor prezidențiale, parlamentare ori pentru Parlamentul European sau a unui referendum național.

(5) Ordinea de desfășurare a referendumurilor este dată de forța juridică a actului normativ care l-a declanșat și de data inițierii acestora.

(6) Prevederile alin. (4) se aplică în mod corespunzător pentru referendumul local în raport cu alegerile locale»;

– pct. 5. – **„Articolul 10 va avea următorul cuprins:**

«Art. 10 – (1) Demiterea Președintelui României este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor cetățenilor înscrși în listele electorale, în cazul în care Președintele României a fost ales în condițiile prevăzute la art. 81 alin. (2) din Constituția României, republicată.

(2) În cazul în care Președintele României a fost ales în condițiile prevăzute la art. 82 alin. (3) din Constituția României, republicată, demiterea acestuia este aprobată dacă a întrunit majoritatea voturilor valabil exprimate pe întreaga țară de către cetățenii prezenți”;

– pct. 6 – „**La articolul 12, alineatul (1) va avea următorul cuprins:**

«Art. 12. – (1) Nu constituie probleme de interes național, în sensul art. 11, și nu formează obiectul referendumului, în condițiile art. 90 din Constituția României, republicată, problemele care vizează revizuirea Constituției»”

În opinia autorilor sesizării, legea în ansamblul său, precum și textele menționate din aceasta încalcă, în ordinea invocării lor, prevederile constituționale ale art. 2 alin. (1), art. 90, art. 95 alin. (3), art. 81 alin. (1) – (3), art. 99, art. 15 alin. (2) și art. 77 alin. (2).

Aceste dispoziții din Constituție prevăd:

– art. 2 alin. (1): „Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum”;

– art. 90: „Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național”;

– art. 95 alin. (3): „Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui”;

– art. 81 alin. (1) – (3): „(1) Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor înscrși în listele electorale.

(3) În cazul în care nici unul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.”;

– art. 99: „Dacă persoana care asigură interimatul funcției de Președinte al României săvârșește fapte grave, prin care încalcă prevederile Constituției, se aplică articolul 95 și articolul 98.” (Art. 95 privește „Suspendarea din funcție”, iar art. 98 dispune cu privire la „Interimatul funcției”);

Art. 15 alin. (2): „Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile”;

Art. 77 alin. (2): „Înainte de promulgare, Președintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii.”

Examinând obiectiile de neconstituționalitate formulate, prevederile legii criticate, prin raportare la dispozițiile constituționale incidente, Curtea Constituțională constată că sesizarea de neconstituționalitate este întemeiată și urmează a fi admisă, pentru următoarele considerente:

I. O primă critică de neconstituționalitate vizează pct. 2 și 3 ale articolului unic din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului. Potrivit pct. 2 din legea criticată, articolul 5 alineatul (2) prevede că „Referendumul este valabil doar dacă la acesta participă cel puțin jumătate plus unu din numărul persoanelor înscrise în listele electorale, cu excepția situației prevăzute la art. 10 alin. (2).” [Alin. (2) al art. 10, la care se face trimitere, dispune că demiterea Președintelui României, ales în condițiile art. 81 alin. (3) din Constituție, este aprobată dacă este întrunită majoritatea voturilor valabil exprimate pe întreaga țară de către cetățenii prezenți.] Potrivit punctului 3 din aceeași lege, la articolul 5, după alin. (2) se introduc patru noi alineate, alin. (3) – (6). Dintre acestea, sunt criticate ca fiind neconstituționale prevederile alineatului (4), care prevăd imposibilitatea organizării referendumului național, cu mai puțin de 3 luni înainte sau după data alegerilor prezidențiale, parlamentare, ori pentru Parlamentul European sau a unui alt referendum național, precum și cele ale alin. (6), potrivit cărora dispozițiile alin. (4) se aplică în mod corespunzător pentru referendumul local în raport cu alegerile locale. În opinia autorilor sesizării, aceste